

MAJA ŠEPAROVIĆ PALADA: MEŠTROVIĆEVE CRIKVINE

Primljeno: 12. 11. 2012.

Dr. sc. DAROVAN TUŠEK
Sveučilište u Splitu
Fakultet građevinarstva, arhitekture i geodezije
Matice hrvatske 15
21000 Split, HR

Na prijelazu iz tridesetih godina prošlog stoljeća u četrdesete kipar Ivan Meštrović kupuje povijesni Kaštilac Capogrosso u Mejama i pristupa njegovoj radikalnoj pregradnji kako bi unutar tog kompleksa smjestio dio svojega skulptorskog opusa; neposredan poticaj bilo je zatvaranje njegove galerije u Zagrebu.

Maja Šeparović Palada u knjizi *Meštrovićeve Crikvine* što je ove godine objavljena u nakladi Muzeja Ivana Meštrovića, upustila se u intrigantnu zadaću detaljne rekonstrukcije kontroverznih događanja u vezi s ovom Meštrovićevom graditeljskom intervencijom. Tema je u svakom slučaju izuzetno zanimljiva i obilježena ponekad gotovo bizarnim specifičnostima, kako s gledišta arhitektonske, tako i konzervatorske struke.

Tema je zanimljiva i zato što je u toj priči o izgradnji Crikvina bilo uistinu svega. Počelo je s gotovo špekulantskim namjerama prijašnjeg vlasnika, koji je cijeli prostrani kompleks rasparcelirao u svrhu izgradnje niza stambenih zgrada, a nastavilo se s Meštrovićevom zamisli graditeljskog pothvata koji i u cjelini i u detalju prkosi suvremenim shvaćanjima zaštite i obnove graditeljskoga naslijeđa i stvara prostornu cjelinu posve novog arhitektonskog identiteta. Unutar tako osjetljive teme autorica se kreće vrlo promišljeno i vješto. Knjiga donosi detaljan opis kronologije svakog koraka ove gradnje, uz iscrpne grafičke priloge Meštrovićevih, Bilinićevih i Marasovićevih nacрта na temelju

kojih je ona realizirana. S jedne strane, autorica nastoji argumentirati i afirmirati pozitivne rezultate projektantske zamisli, a s druge se strane suzdržava od pretjerano polemičnih i uznemirujućih komentara i zaključaka. Naravno, o Meštroviću se uvijek mora pisati s velikim respektom, ma koliko je ponekad u nekim prijedlozima za splitske teme znao polaziti od posve pogrešnih konceptijskih arhitektonskih postavki; najbolja ilustracija za to je njegov projekt za Bansku palaču na mjestu današnje Lučke kapetanije u gradskoj luci.

Recenzenti ove knjige dr. sc. Joško Belamarić i dr. sc. Karin Šerman podrobno apostrofiraju njezin kvalitetan prinos istraživanju Meštrovićeva arhitektonskog opusa. Unatoč činjenici što grafičko rješenje knjige nije raskošno, i u ovakvom formatu tema je cjelovito potkrijepljena velikim brojem nacрта i fotografija koje ilustriraju kronologiju svih događanja u ovom kompleksu, pri čemu je s pravom osobita pozornost posvećena crkvi sv. Križa i dvorištu s trijemom. Prigodom nekog eventualnog novog izdanja bilo bi dobro priložiti i jedinstvenu aktualnu arhitektonsku snimku izgrađenog kompleksa.

U svakom slučaju, djelo Maje Šeparović Palade vrijedan je prinos istraživanju fenomena Ivana Meštrovića.